

Hukukçu, Yazar, İnsan Hakları Savunucusu, Karşıyakalı

GÜNEY DİNÇ

Her daim gülen, dost gözler; cesur, kararlı, üretken, maharetli eller; dev bir akıl, koca bir yürek; üstünlerin hukuku yerine, hukukun üstünlüğünü egemen kılma yolunda yılmadan çabalanan, insan hakları mücadelesiyle yoğrulan, güzelim bir ömür, dinmeden okuyup yazmak, sürekli araştırıp sorgulamaktan beslenen, birikimi ve yapıtlarıyla yüzümüzü ağartan yazar, savunman, hukukçu insan. 09 Ekim 2015 tarihinde vefat eden Güney ağabeyi ölüm yıldönümünde saygıyla anıyoruz...

Güney Dinç, İstanbul ve Çanakkale Boğaz'larının hukuki statüsünü belirleyen ve Türkiye Cumhuriyeti'nin yönetimine geçişini sağlayan Montrö Antlaşması'nın imzalandığı gün olan 20 Temmuz 1936'da İzmir'in Karşıyaka bucağında doğdu.

Babası Hüseyin Safder, oğluna önce Çanakkale yakınlarında kendi adıyla bir kent kurduğuna ve Boğaz'ı koruduğuna inanılan mitolojik kahraman Dardanos'tan esinlenerek Dardanel adını verir ancak ailenin diğer kişileri bu ada ısınmadığı ve çekişme uzun sürdüğü için nüfusa yazılması bir yıldan fazla gecikir. Babasının bu seçimi, cumhuriyetin ilk dönem aydınlarının yaklaşımını yansıtmaktadır.

Hüseyin Safder, gençliğinde Darülbeydi'de oyunculuk yapmış, Milli Sahne'nin kuruluşuna katılmış, Nazım Hikmet, Vala Nurettin (VaNü), Aka Gündüz gibi dönemin önemli entelektüel ve sanatçıları ile yakın dostluklar kurmuş çok okuyan, aydın bir insandır. Güney Dinç'in annesi Baria ise Çanakkale Savaşları'nda şehit olmuş bir subayın kızıdır.

Karşıyaka ve İzmir'deki çocukluğunun, ilk gençliğinin çok güzel geçtiğine inanır. Yaşadığı kenti de güzel bulur ve İzmir'in, şimdiki gibi insanı bunaltan, sevimsiz bir beton yığınına dönüştürülmediğini, başta deniz olmak üzere, doğanın bütün olanaklarından olabildiğince yararlandığını ifade eder.

Çocukluk döneminde ayırdına varamadığı iki temel etkenin yaşamını yönlendirdiğini belirtir:

Birinci etken, savaş: 1939'da İkinci Dünya Savaşı patlak verdiğinde üç yaşındadır. Ekmek, çay, şeker, bez, çivi, her şey karneyle alınıp satılmaktadır. Ülkede kıtlık vardır ama toplumsal sınıflar arasında günümüzdeki kadar uçurumlar yoktur. Yaşamlar birbirine benzemektedir. Savurganlık etmemek, tutumlu olmak, genel davranış biçimidir.

İkinci etken, Cumhuriyet: Çok yeni olmasına karşın öylesine çabuk yerleşip toplumca özümsemiş görünmektedir ki, başka tür yönetim biçimi düşünüleliyordu. Osmanlı egemenliği sanki bin yılların ötesinde kalmıştı.

İlkokulu Karşıyaka'da Cumhuriyet İlkokulu'nda okuyan Güney Dinç, 1954 yılında Karşıyaka Lisesi'ni, 1958 yılında da İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi.

Hukuk Fakültesi'ni, "olmayana ergi" yöntemiyle seçer. Önce hangi öğrenimleri görmek istemediğini, hangi mesleklerde başarılı olamayacağını saptar. Örneğin mühendislik, hekimlik, öğretmenlik, askerlik gibi işler ona uygun düşmemektedir. Hukukçu olmak gibi bir özlemi de yoktur ama, ayıklaya ayıklaya sonuçta hukuk öğrenimine başlamanın en doğru seçim olacağı yargısına varır. Böylece 1954 yılı sonbaharında, sınava da girmeden İstanbul Hukuk Fakültesi'ne yazılır.

İstanbul Hukuk Fakültesi'nde her biri kendi dalında Türkiye'nin kilometre taşları konumundaki öğretim üyelerinin öğrencisi olur.

Güney Dinç, böylesine nitelikli öğrencilerin bulunduğu bir sınıfın bir daha gelmediği kanaatinde olduğunu söyleyerek, sınıf arkadaşlarından övgüyle bahseder. Sait Güran, Gülören ve Ünal Tekinalp, Erdoğan Moroğlu, Erol Cihan, Pertev Bilgen, Hikmet Sami Türk, Bilge Umar gibi daha sonranın hukuk profesörleri, öğrencilik yıllarında Türkiye'nin kalıcı edebiyatçıları arasındaki yerlerini almış olan Erdal Öz, Hilmi Yavuz, Ferit Öngören, Önay Sözer, Demir Özlü, Onat Kutlar sınıf arkadaşlarıdır.

Askerlik görevini 1960 yılında yedek subay olarak İstanbul, Rami Kışlası'nda yapar.

İstanbul Üniversitesi Rektörü Sıddık Sami Onar'ın yerlerde sürüklenişinin ardından yayınlanan ünlü Senato Bildirisi'ni o zamanlar fotokopi makinesi olmadığı için Askeri Mahkeme'nin daktilosunda

çoğaltır. Bu işi gizli yaptığımı düşünür. Sonradan komutanlarının da olayı bildikleri halde göz yumduklarını öğrenir.

Özellikle İstanbul'da 27 Mayıs'ı hazırlayan olayları, gençlik eylemlerini, karşı tepkileri, askerlerin ve halkın tutumunu çok yakından izleme olanağını bulur. 27 Mayıs devrimci bir coşkuyla yaşanır. Askerlik dönüşü halk oylaması öncesinde 1961 Anayasası'nın benimsenmesi amacıyla yürütülen çalışmalara katılır. 1962 yılında Güney Dinç'in 1961 Anayasası ile ilgili makalesi "Devrimler ve Toplumculuk" Cumhuriyet Gazetesi Yunus Nadi Armağan'ı Makale Yarışması'nda yayınlanır.

1964-1970 yılları arasında Türkiye İşçi Partisi'nin (TİP) Karşıyaka İlçe Başkanlığı, İzmir İl Başkanlığı ve Genel Yönetim Kurulu Üyeliği görevlerinde bulundu. 1967 seçimlerinde İzmir İl Genel Meclisi Üyesi seçildi. TİP'in Ege'deki örgütlenme ve seçim çalışmalarına katıldı. Aynı dönemde DİSK'e bağlı sendikaların avukatlığını yürüttü.

1970 yılında yaşanan **15-16 Haziran Olaylarında** polis protestocu işçilere silahla ateş açması sonucu ölen işçiler oldu ve İstanbul ve Kocaeli'de sıkıyönetim ilan edildi. 21 DİSK yöneticisi gözaltına alınırken, 5.000'in üzerinde işçi önderi işten atıldı.

Güney Dinç yargılanan işçi ve sendikacıların avukatlığını yürüttü.

12 Mart 1971 de Ordu bir muhtıra yayınlamakla, idareyi doğrudan doğruya üzerine almaya kararlı olduğunu kamuoyuna açıkladı. Hükümet istifa etti.

Toplumsal olayların sürmesi üzerine 26 Nisan 1971'de sıkıyönetim ilan edildi. Pek çok hukukçu, akademisyen, gazeteci, yazar, sendikacı, öğrenci gözaltına alındı ve tutuklandı. Bazıları yargılandı ve işkence gördü. Bunlar arasında Mümtaz Soysal, Bahri Savcı, Muammer Aksoy, Uğur Mumcu, Uğur Alacakaptan, İlhan Selçuk gibi isimler de bulunmaktadır.

Anayasada temel hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı düzenlemeler yapıldı.

Güney Dinç de 1 Mayıs 1971 günü gözaltına alındı ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 141., 142. maddeleri hükümlerince tutuklandı. İzmir Sıkıyönetim Mahkemesi'nde süren yargılamalar sonunda, Türk Ceza Kanunu'nun 146/3. maddesine dayanılarak, dört yıl iki ay ağır hapis cezasına mahkum edildi. Bir sendika seminerinde işçi temsilcilerine Politzer'in "Felsefe'nin Başlangıç İlkeleri"ni anlatması, devlete karşı silahlı kalkışma sayıldı. Askeri Yargıtay'ın bozmasından sonra sekiz ay tutuklu kaldığı bu davada aklanmasına karar verildi.

Güney Dinç, 1976 yılında İzmir Baro Başkanı Av. Cengiz İlhan'ın yönetim kurulu üyeliğine seçilir. Böylece kendi ifadesi ile "Baroculuk" ile tanışır.

"Baroculuk"un Güney Dinç'in meslek yaşamında önemli bir yer tutar. "Baroculuk"un en önemli temsilcilerinden birisi olur.

Güney Dinç, avukatlık mesleğinin tüm aşamalarında, baro başkanlığı ve TBB Yönetim Kurulu Üyeliği, TBB İnsan Hakları Merkezi Yürütme ve Bilim Danışma Kurulu Üyelikleri, vd. görevlerinde iken avukatlık mesleği ve barolar hakkındaki görüşlerinin fikri takibini yapmış ve süreç içinde uygulama ve mevzuat değişimlerine büyük ölçüde katkıda bulunmuştur. Güney Dinç, avukatlık mesleğinin ve baroların hemen tüm sorunları ile ilgilenip tespit, değerlendirme ve çözümler üretmiştir.

12 Eylül Darbesi'nden sonra, İzmir Barosu Başkanlığı'na seçildi. Üç yıl bu görevde kaldıktan sonra, 1984-1989 yılları arasında Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyeliği'nde bulundu. 1983 yılından itibaren Aziz Nesin'in öncülüğünde gelişen Anayasa ve Demokrasi Kurultayları gibi bir dizi etkinliğe katıldı. Aydınlar Dilekçesi sanıkları arasında Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılandı.

1988 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nun bireysel başvuruları inceleme yetkisinin benimsenmesinden sonra, bu kuruluşa Türkiye'den giden ilk başvuruları yaptı. SARGIN, YAĞCI ve TBKP davaları ile, İbrahim İncal, Mehmet Göç, Hasan Balıkcı, Erol Güngör adlarına yürütülen başvurular sonucunda, ülkemizdeki insan hakları ihlallerine kaynaklık eden başta Anayasa, TCK, CMUK olmak üzere birçok yasanın değiştirilip yenilenmesi sağlandı. Yasal olmayan gözaltı, haksız tutuklama, 1402'likler sorunu, düşüncüyü açıklama ve örgütlenme özgürlüğüne aykırı uygulamalar, işkence, uygun süreleri aşan tutukluluk ve ceza davaları,

siyasal partilerin kapatılması, kamulaştırma bedelinin zamanında ödenmemesi, kamu personeline getirilen siyasal ve sendikal yasaklar ile bunlara karşı yargı yolunun kapalı tutulması, Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin yapılanması, faili meçhul cinayetler gibi çeşitli konularda Güney Dinç'in savunmanlığını üstlendiği kişi ve kuruluşlar adına yaptığı başvurular sonucunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nce verilen kararlar hukukun demokratikleşmesi açısından önemli yenilikler getirdi.

Çağdaş Hukukçular Derneği'nin her yıl yinelenen "Hukuk Mücadelesi'nde Emek Ödülü", 1998 yılında Güney Dinç'e verildi. Aynı yıl İzmir Barosu Yönetim Kurulu,Avukat Güney Dinç'in, insan hakları hukukunun gelişimine katkıları nedeniyle özel olarak ödüllendirilmelerini kararlaştırdı.

Güney Dinç'in edebiyat, hukuk ve insan hakları alanındaki kısa yazıları Bilim ve Sanat, Yarın, Gündem, Yeni Gündem, Düşün, Nokta, Yeni Düşün, Gün gibi birçoğu basındaki tekelleşme nedeniyle yayın yaşamından çekilmek zorunda bırakılan dergilerde ve Cumhuriyet Gazetesi'nde, özgün araştırma ve incelemeleri Türkiye Barolar Birliği, İzmir, Ankara ve diğer baroların dergilerinde, çeşitli etkinliklerden sonra çıkarılan sempozyum ve kongre bildiri kitaplarında yayımlandı.

Türkiye Barolar Birliği'nin 2002 yılında kurduğu "İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin Bilim ve Danışma Kurulu ile Yürütme Kurulu üyeliklerinde görevlendirilen Dinç, 2013 yılında gerçekleşen TBB Genel Kurulu'na kadar bu görevini sürdürmüştür. TBB'nin, çeşitli baroların ve üniversitelerin düzenlediği Hukuk Kurultayları ve Sempozyumlara bildirileriyle katılan Güney Dinç 1961 yılından 9 Ekim 2015 tarihindeki ölümüne kadar İzmir'de serbest avukat olarak çalıştı. Güney Dinç, Mimarlar Odası'nın İzmir'deki hukuk danışmanı olarak, Eriytraı Antik Kenti'nin, İzmir-Konak Alanı'nın yapılaşmaya açılmasını önleyen, İzmir'in simgesi Kordonboyu'nun tarihi sit olarak korunmasını sağlayan kıyıların ve kamusal varlıkların yok edilmesini önleyen davaların savunmanlığını üstlendi. Türkiye İnsan Hakları Kurumu Vakfı (TİHAK) kurucu üyesiydi.

Güney Dinç'in yayınlanan kitapları :

YÖK Çıkmazı, Bilim ve Sanat Yayınevi,Ankara,1986
İnsan Haklarına Uzanmak, Say Yayınları,İstanbul,1986
Güvensizlik Üçgeni (1402'likler,Güvenlik Soruşturması,Fişleme) Say Yayınları,İstanbul,1987
Pençeli Adalet, Boyut Yayınevi, İstanbul, 1988
Yedi Domuzlu Altın, Bilgi Yayınevi,Ankara,1990
AİHS'ne Göre İnanç,Anlatım ve Örgütlenme Özgürlükleri, İzmir Barosu,2005
AİHS'ne Göre Adil Yargılanma Hakkı, İzmir Barosu,2006
Sorularla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi,Türkiye Barolar Birliği,2006
AİHS'ne Göre Malvarlığı Hakları,Türkiye Barolar Birliği,Ankara,2007
AİHS'ne Göre Çevre ve İnsan, Türkiye Barolar Birliği, Ankara, [2008]
Mehmet Nail Bey'in Derlediği Kartpostallarla Balkan Savaşı [1912 -1913],YKY, İstanbul, 2008
Aydınlığa Mektuplar [1928 - 1937], YKY, İstanbul, 2010
Lütfiye ve Komşusu, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul,[2012]
Duvardaki Örümcek, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2013
Amastris Üşümesin,Cumhuriyet Kitapları,İstanbul, 2014

ANISINA SAYGIYLA...
(1936 - 2015)